

Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (голям състав)

18 декември 2014 година *

„Преюдициално запитване — Харта на основните права на Европейския съюз — Член 19, параграф 2 и член 47 — Директива 2004/83/ЕО — Минимални стандарти относно условията за предоставяне на статут на бежанец или статут на субсидиарна закрила — Лице, което може да получи субсидиарна закрила — Член 15, буква б) — Изтезание или нечовешко или унижително отнасяне или наказание, наложени на молител в страната му на произход — Член 3 — По-благоприятни стандарти — Молител с тежко заболяване — Липса на подходящо лечение в страната на произход — Директива 2008/115/ЕО — Връщане на гражданите на трети страни, които са в незаконен престой — Член 13 — Възможност за обжалване по съдебен ред със спиране на изпълнението — Член 14 — Гаранции при връщане — Основни потребности“

По дело C-562/13,

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Cour du travail de Bruxelles [Брюкселски съд по трудови дела] (Белгия) с акт от 25 октомври 2013 г., постъпил в Съда на 31 октомври 2013 г., в рамките на производство по дело

Centre public d'action sociale d'Ottignies-Louvain-la-Neuve

срещу

Moussa Abdida,

СЪДЪТ (голям състав),

състоящ се от: V. Skouris, председател, K. Lenaerts, заместник-председател, M. Ilešič, L. Bay Larsen (докладчик), T. von Danwitz, J.-C. Bonichot и K. Jürimäe, председатели на състави, A. Rosas, E. Juhász, Ал. Арабаджиев, С. Toader, M. Safjan, D. Šváby, M. Berger и A. Prechal, съдии,

генерален адвокат: Y. Bot,

секретар: V. Tourrès, администратор,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 24 юни 2014 г.,

като има предвид становищата, представени:

- за Centre public d'action sociale d'Ottignies-Louvain-la-Neuve [Обществен център за социални грижи в Ottignies-Louvain-la-Neuve], от V. Vander Geeten, avocat,
- за г-н Abdida, от O. Stein, avocat,

* Език на производството: френски.

- за белгийското правителство, от С. Pochet и Т. Materne, в качеството на представители, подпомагани от J.-J. Masquelin, D. Matray, J. Matray, С. Piront и N. Schynts, avocats,
- за френското правителство, от F.-X. Bréchet и D. Colas, в качеството на представители,
- за правителството на Обединеното кралство, от С. Banner, barrister,
- за Европейската комисия, от М. Condou-Durande и R. Troosters, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 4 септември 2014 г.,

постанови настоящото

Решение

- 1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на Директива 2003/9/ЕО на Съвета от 27 януари 2003 година за определяне на минимални стандарти относно приемането на лица, търсещи убежище (ОВ L 31, стр. 18; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 6, стр. 48), на Директива 2004/83/ЕО на Съвета от 29 април 2004 година относно минималните стандарти за признаването и правното положение на гражданите на трети страни или лицата без гражданство като бежанци или като лица, които по други причини се нуждаят от международна закрила, както и относно съдържанието на предоставената закрила (ОВ L 304, стр. 12; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 7, стр. 52), на Директива 2005/85/ЕО на Съвета от 1 декември 2005 година относно минимални норми относно процедурата за предоставяне или отнемане на статут на бежанец в държавите членки (ОВ L 326, стр. 13; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 7, стр. 242), както и на членове 1—4, на член 19, параграф 2 и на членове 20, 21 и 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз (наричана по-нататък „Хартата“).
- 2 Запитването е отправено в рамките на спор на Centre public d'action sociale d'Ottignies-Louvain-la-Neuve (наричан по-нататък „CPAS“) с г-н Abdida, нигерийски гражданин, по повод решението на този орган да преустанови предоставяната му социална помощ.

Правна уредба

Европейска конвенция за защита на правата на човека и основните свободи

- 3 Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи, подписана в Рим на 4 ноември 1950 г. (наричана по-нататък „ЕКПЧ“), предвижда в член 3, озаглавен „Забрана на изтезанията“:

„Никой не може да бъде подложен на изтезания или нечовешко или унизително отнасяне или наказание“.

- 4 Член 13 от посочената конвенция гласи:

„Всеки, чиито права и свободи, предвидени в тази конвенция, са нарушени, трябва да разполага с ефикасни вътрешноправни средства за тяхната защита от съответна национална институция дори и нарушението да е извършено от лица, действащи в качеството си на представители на официалните власти“.

Правото на Съюза

Директива 2003/9

- 5 Член 3 от Директива 2003/9, озаглавен „Приложно поле“, гласи:

„1. Настоящата директива се прилага по отношение на всички граждани на трети страни и лица без гражданство, които подават молба за убежище на границата или на територията на една държава членка докато имат разрешение да пребивават на територията в качеството на лица, които търсят убежище [...]

[...]

4. Държавите членки могат да решат да прилагат настоящата директива по отношение на процедурите за обработване на молбите за форми на закрила различни от тази, която произтича от [...] конвенция[та за статута на бежанците, подписана в Женева на 28 юли 1951 г., Recueil des traités des Nations unies, том 189, стр. 150, н° 2545 (1954)], по отношение на гражданите на трети страни или лица без гражданство, за които е установено, че не са бежанци“.

Директива 2004/83

- 6 Член 1 от Директива 2004/83, озаглавен „Предмет и приложно поле“, гласи:

„Предмет на настоящата директива е установяването на минимални стандарти относно условията, на които трябва да отговарят гражданите на трети страни или лицата без гражданство, за да могат да кандидатстват за статут на бежанец, или [...] лицата, които по други причини имат нужда от международна закрила, и относно съдържанието на предоставената закрила“.

- 7 Член 2, букви в), д) и ж) от тази директива предвижда:

„За целите на настоящата директива:

[...]

в) „бежанец“ е всеки гражданин на трета страна, който поради основателните си опасения от преследване по причина на своята раса, вероизповедание, националност, политическите си възгледи или принадлежността си към определена социална група се намира извън страната, чийто гражданин е той, и който не може или поради тези опасения не желае да се обърне за закрила към тази страна [...]

[...]

д) „лице, което може да [получи] субсидиарна закрила“ е всеки гражданин на трета страна или всяко лице без гражданство, което не отговаря на условията за бежанец, но за което има сериозни и потвърдени основания да се смята, че ако бъде изпратено обратно в страната си на произход, или в случай на лице без гражданство — в страната на обичайното си пребиваване, би било изложено на реална опасност от тежки посегателства, така както те са определени в член 15 [...], или [това лице не може или] като се взема под внимание опасността, [...] не желае да получи закрилата на тази страна;

[...]

ж) „молба за международна закрила“ е искането за закрила, представено пред държава членка от гражданин на трета страна или от лице без гражданство, което може да бъде разбрано като искане, насочено към получаване на статут на бежанец или на статут на субсидиарна закрила, като молителят не иска изрично друг тип закрила, извън приложното поле на настоящата директива, който може да бъде предмет на отделна молба“.

8 Член 3 от посочената директива уточнява:

„Държавите членки могат да приемат или да запазват по-благоприятни стандарти за определяне на лицата, които отговарят на условията за предоставяне на статут на бежанец, или на лице, което може да получи субсидиарна закрила, както и да определят съдържанието на международната закрила, доколкото тези стандарти са съвместими с настоящата директива“.

9 Член 15 от Директива 2004/83, съдържащ се в глава V от нея, озаглавена „Условия за предоставяне на субсидиарна закрила“, предвижда под заглавие „Тежки посегателства“:

„Тежките посегателства са:

- а) смъртно наказание или екзекуция, или
- б) изтезанието или нечовешкото или унижителното отнасяне или наказание, наложени на молител в страната му на произход, или
- в) тежки и лични заплахи срещу живота или личността на цивилно лице поради безогледно насилие в случай на въоръжен вътрешен или международен конфликт“.

Директива 2005/85

10 Член 3 от Директива 2005/85 със заглавие „Приложно поле“ гласи:

„1. Настоящата директива се прилага за всяка молба за убежище, която е подадена на територията на държави членки, включително на граница или в транзитна зона, както и по отношение на отнемането на статут на бежанец.

[...]

3. Държавите членки прилагат настоящата директива за целия период на процедурата, когато използват или въвеждат процедура, в рамките на която молбите за убежище се разглеждат в качеството им на молби, основаващи се на [...К]конвенция[та за статута на бежанците, подписана в Женева на 28 юли 1951 г.,] и в качествата им на молби от друг вид за международна защита, предоставяна при условията на член 15 от Директива 2004/83/ЕО.

4. Държавите членки могат освен това да решат да прилагат настоящата директива при процедурите за разглеждане на всички видове международна закрила“.

Директива 2008/115/ЕО

- 11 Текстът на съображения 2 и 12 от Директива 2008/115/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 16 декември 2008 година относно общите стандарти и процедури, приложими в държавите членки за връщане на незаконно пребиваващи граждани на трети страни (ОВ L 348, стр. 98) е следният:

„(2) Европейският съвет, състоял се в Брюксел на 4 и 5 ноември 2004 г., призова за установяването на ефективна политика за извеждане и репатриране, основана на общи норми, с оглед на това съответните лица да бъдат връщани по хуманен начин и при пълно зачитане на техните основни права и на тяхното достойнство.

[...]

(12) Следва да се вземе под внимание положението на граждани на трети страни, които са в незаконен престой, но не могат все още да бъдат изведени. Техните основни ежедневни потребности следва да бъдат определени съгласно националното законодателство. [...]“.

- 12 Член 3, точка 4 от тази директива гласи:

„За целите на настоящата директива се прилагат следните определения:

[...]

4. „решение за връщане“ е административно или съдебно решение или друг акт, което определя или обявява за незаконен престоя на гражданин на трета страна и налага или постановява задължение за връщане“.

- 13 Член 5 от посочената директива гласи:

„При прилагането на настоящата директива държавите членки надлежно вземат предвид:

[...]

в) здравословното състояние на засегнатия гражданин на трета страна,
и спазват принципа на „забрана за връщане“.

- 14 Член 9 от Директива 2008/115, озаглавен „Отлагане на извеждането“, предвижда в параграф 1:

„Държавите членки отлагат извеждането:

- а) когато това би нарушило принципа на „забрана за връщане“, или
б) за продължителността на разрешено спиране на изпълнението в съответствие с член 13, параграф 2“.

- 15 Член 12, параграф 1 от посочената директива предвижда:

„Решенията за връщане и — в случай че бъдат издадени — решенията за забрана за влизане и решенията за извеждане се издават в писмена форма и посочват фактическите и правните основания, както и информацията относно съществуващите правни средства за защита.

[...]“.

16 Член 13 от същата директива предвижда в параграфи 1 и 2:

„1. Засегнатият гражданин на трета страна има право на ефективни средства за защита, които му позволяват да обжалва или да иска преразглеждане на решенията, свързани с връщане, посочени в член 12, параграф 1, пред компетентен съдебен или административен орган, или пред компетентен орган, съставен от членове, които са безпристрастни и чиято независимост е гарантирана.

2. Посоченият в параграф 1 орган има правомощието да преразглежда решенията за връщане, посочени в член 12, параграф 1, включително възможността за временно спиране на принудителното им изпълнение, освен ако временното спиране не е вече приложимо съгласно националното законодателство“.

17 Член 14, параграф 1 от Директива 2008/115 гласи:

„Държавите членки гарантират, с изключение на ситуацията, предвидена в членове 16 и 17, че доколкото е възможно се вземат предвид следните принципи по отношение на граждани на трети страни по време на предоставения срок за доброволно напускане в съответствие с член 7 или по време на сроковете, за които извеждането е отложено в съответствие с член 9:

[...]

б) предоставят се спешни медицински грижи и основно лечение на болести;

[...]“.

Белгийското право

18 В редакцията си, приложима относно фактите по главното производство, член 9 ter, параграф 1 от Закона за влизането, пребиваването и установяването на чужденци на територията на страната и извеждането им от нея от 15 декември 1980 г. (наричан по-нататък „Законът от 15 декември 1980 г.“), гласи:

„Чужденец, който пребивава в Белгия и докаже своята самоличност в съответствие с параграф 2, който страда от заболяване, създаващо реална опасност за живота или физическото му здраве или реална опасност от нечовешко или унизително отнасяне, когато в страната му на произход или в страната, където пребивава, няма подходящо лечение, може да поиска от министъра или от упълномощено от него лице разрешение да пребивава в Кралството“.

19 Член 48/4 от Закона от 15 декември 1980 г. гласи следното:

„§ 1. Статутът на субсидиарна закрила се предоставя на чужденец, който не може да бъде считан за бежанец и не може да се ползва от член 9 ter и по отношение на когото има сериозни основания да се смята, че ако бъде върнат в страната си на произход или, ако е лице без гражданство — в страната на обичайното си пребиваване, би бил изложен на реална опасност от посочените в параграф 2 тежки посегателства и който не може или предвид тази опасност не желае да получи закрилата на тази страна, и то при условие, че спрямо него не се прилагат изключенията по член 55/4.

§ 2. За тежки посегателства се считат:

а) смъртно наказание или екзекуция; или

- б) изтезанието или нечовешкото или унижителното отнасяне или наказание, наложени на молител в страната му на произход, или
  - в) тежки заплахи срещу живота или личността на цивилно лице поради безогледно насилие в случай на въоръжен вътрешен или международен конфликт“.
- 20 Членове 39/82, 39/84 и 39/85 от Закона от 15 декември 1980 г. предвиждат различни процедури за спиране на изпълнението на административните решения, отнасящи се до пребиваването и извеждането на чужденците.

Спорът по главното производство и преюдициалните въпроси

- 21 На 15 април 2009 г. г-н Abdida подава на основание член 9 ter от Закона от 15 декември 1980 г. молба за издаване на разрешение за пребиваване по медицински причини, основаваща се на особено тежкото му заболяване.
- 22 Тази молба е обявена за допустима на 4 декември 2009 г. Поради това г-н Abdida получава социална помощ, изплащана от CPAS.
- 23 С решение от 6 юни 2011 г. молбата за издаване на разрешение за пребиваване, подадена от г-н Abdida, е отхвърлена, поради това че страната му на произход разполага с медицинска инфраструктура, позволяваща да се лекуват болни с неговото заболяване. На 29 юни 2011 г. решението е връчено на г-н Abdida със заповед за напускане на територията на Белгия.
- 24 На 7 юли 2011 г. г-н Abdida обжалва решението, с което е отхвърлена молбата за пребиваване, пред Conseil du contentieux des étrangers [Съвет по споровете във връзка с режима на чужденците].
- 25 На 13 юли 2011 г. CPAS постановява решение за преустановяване на социалната помощ на г-н Abdida и му отказва предоставянето на спешна медицинска помощ. На 27 юли 2011 г. CPAS преразглежда това решение, като разрешава предоставянето на спешна медицинска помощ.
- 26 На 5 август 2011 г. г-н Abdida обжалва пред Tribunal du travail de Nivelles [Съд по трудови спорове, Нивел] решението на CPAS, с което се преустановява социалната помощ.
- 27 С решение от 9 септември 2011 г. тази юрисдикция уважава жалбата и осъжда CPAS да изплаща на г-н Abdida социална помощ, равностойна на размера на дохода за интегриране при ставка за едночленно домакинство, като по-специално приема, че правото на социална помощ е задължително условие за ефективното упражняване на правото на обжалване и г-н Abdida трябва да продължи да получава социална помощ до произнасяне по жалбата срещу решението, с което му е отказано пребиваване.
- 28 На 7 октомври 2011 г. CPAS подава жалба срещу това решение пред Cour du travail de Bruxelles [Въззивен съд по трудови спорове, Брюксел] (Белгия).
- 29 Посочената юрисдикция приема, че съгласно приложимите национални норми жалбата по съдебен ред, подадена от г-н Abdida, не спира изпълнението на решението, с което му е отказано пребиваване, а в очакване на решението по нея той не разполага с никаква друга социална помощ, освен за спешни медицински грижи.

30 При тези обстоятелства Cour du travail de Bruxelles решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

„1) Трябва ли Директиви [2004/83, 2005/85 и 2003/9] да се тълкуват в смисъл, че задължават държавата членка, чието законодателство предвижда, че чужденецът, който „страда от заболяване, създаващо реална опасност за живота или физическото му здраве или реална опасност от нечовешко или унижително отнасяне, когато в страната му на произход [...] няма подходящо лечение“, има право на субсидиарна закрила по смисъла на член 15, [буква] б) от Директива [2004/83],

— да предвиди суспензивно действие на жалбата срещу административния акт, с който на съответното лице се отказва право на пребиваване и/или субсидиарна закрила и му се нарежда да напусне територията на страната,

— до произнасянето по подадената срещу този административен акт жалба да поема в рамките на системата за социална помощ или системата за прием разходите за задоволяване на елементарните потребности на жалбоподателя извън медицинските грижи?

2) При отрицателен отговор, Хартата [...], и по-специално нейните членове 1—3 [...], член 4 [...], член 19, [параграф 2] [...], членове 20 и 21 [...] и/или член 47 [...], задължават ли държавата членка, която транспонира Директиви [2004/83, 2005/85 и 2003/9], да предвиди суспензивно действие на обжалването и поемане на разходите за задоволяване на елементарните потребности[, посочени в първия въпрос]?”.

По преюдициалните въпроси

31 С поставените въпроси, които е уместно да се разгледат заедно, запитващата юрисдикция иска по същество да установи дали Директиви 2003/9, 2004/83 и 2005/85, разгледани при необходимост във връзка с членове 1—4, с член 19, параграф 2 и с членове 20, 21 и 47 от Хартата, трябва да се тълкуват в смисъл, че държава членка, чиито компетентни органи са приели решение, с което се отхвърля молбата на гражданин на трета страна за издаване на разрешение за пребиваване в тази държава членка на основание на национална законодателна уредба като разглежданата в главното производство, която предвижда разрешение за пребиваване в нея на чужденец, който страда от заболяване, създаващо реална опасност за живота или физическото му здраве или реална опасност от нечовешко или унижително отнасяне, когато в страната му на произход или в третата страна, където е пребивавал по-рано, няма подходящо лечение, и на този гражданин на трета страна се нарежда да напусне територията на същата държава членка, трябва да предвиди обжалване със спиране на изпълнението на това решение и до произнасяне по жалбата срещу това решение да покрива основните потребности на същия гражданин на трета страна.

32 В самото начало е важно да се приеме, че видно от акта за запитване, въпросите се основават на предпоставката, че молбите, подадени на основание на разглежданото в главното производство национално законодателство представляват молби за международна закрила по смисъла на Директива 2004/83, поради което попадат в нейното приложно поле.

33 Видно обаче от точки 27, 41, 45 и 46 от решение M'Vodj (C-542/13, EU:C:2014:2452), член 2, букви в) и д) и членове 3 и 15 от Директива 2004/83 трябва да се тълкуват в смисъл, че молбите, подадени на основание на тази национална законодателна уредба, не представляват молби за международна закрила по смисъла на член 2, буква ж) от Директивата. От това следва, че положението на гражданин на трета страна, подал такава молба, не попада в приложното поле на тази директива, определено в член 1 от същата.

- 34 Що се отнася до Директива 2005/85, видно от член 3 от нея, тя се прилага към молбите за убежище, но и към молбите за субсидиарна закрила, когато държава членка предвиди единна процедура, в рамките на която разглежда дадена молба в светлината на двете форми на международна закрила (решения М., C-277/11, EU:C:2012:744, т. 79 и N., C-604/12, EU:C:2014:302, т. 39) и държавите членки могат да решат да я приложат и към молбите за други форми на международна закрила.
- 35 Безспорно е, че молбите, подадени на основание на разглежданото в главното производство национално законодателство, не представляват молби за международна закрила.
- 36 Директива 2003/9 също е неприложима относно положение като разглежданото в главното производство, тъй като, от една страна, член 3, параграфи 1 и 4 от нея ограничават приложението ѝ до молбите за убежище с уточнението обаче, че държавите членки могат да решат да я приложат по отношение на процедури за обработване на молби за други форми на закрила, а от друга страна, от материалите по делото, с които разполага Съдът, не се установява, че Кралство Белгия е взело решение за прилагане на посочената директива към молбите, подадени на основание на разглежданото в главното производство национално законодателство.
- 37 Въпреки това в рамките на въведеното с член 267 ДФЕС производство за сътрудничество между националните юрисдикции и Съда той трябва да даде на националния съд полезен отговор, който да му позволи да реши спора, с който е сезиран. Следователно, макар запитващата юрисдикция формално да е посочила само Директиви 2003/09, 2004/83 и 2005/85, това обстоятелство не е пречка Съдът да ѝ предостави всички насоки за тълкуване на правото на Съюза, които могат да бъдат полезни за решаване на делото, с което тя е сезирана, независимо дали тази юрисдикция ги е посочила във въпросите си. В това отношение Съдът трябва да извлече от предоставената от националната юрисдикция съвкупност от данни, и по-конкретно от мотивите на акта за преюдициално запитване, тези разпоредби от правото на Съюза, на които е необходимо да се направи тълкуване предвид предмета на спора (вж. в този смисъл решенията Fuß, C-243/09, EU:C:2010:609, т. 39 и 40, както и Hadj Ahmed, C-45/12, EU:C:2013:390, т. 42).
- 38 В случая отправените от запитващата юрисдикция въпроси се отнасят до характеристиките на производството по обжалване, открито по повод на решение, с което на г-н Abdida се нарежда да напусне територията на Белгия поради незаконния си престой в тази страна, както и до гаранциите, които трябва да му бъдат предоставени до произнасяне по жалбата, подадена от него срещу това решение.
- 39 Безспорно това решение е административен акт, с което престоят на гражданин на трета страна е обявен за незаконен, и е постановено задължение за връщане. Поради това то трябва да се квалифицира като „решение за връщане“ по смисъла на член 3, точка 4 от Директива 2008/115.
- 40 Тази директива предвижда в членове 13 и 14 правила във връзка с производствата по обжалване на решенията за връщане и гаранциите на гражданите на трети страни, по отношение на които е налице такова решение в очакване да се извърши връщането.
- 41 При това положение следва да се определи дали посочените членове трябва да се тълкуват в смисъл, че не допускат национална законодателна уредба, която не предвижда суспензивно действие на жалбата, подадена срещу решение за връщане като разглежданото в главното производство и поемане на основните потребности на засегнатия гражданин на трета страна до произнасяне по жалбата срещу това решение.

- 42 Във връзка с това е важно да се подчертае, че тълкуването на разпоредбите на Директива 2008/115 трябва да се направи, както напомня съображение 2 от нея, при пълно зачитане на основните права и достойнството на засегнатите лица.
- 43 Що се отнася на първо място до характеристиките на жалбата, която трябва да може да се подаде срещу решение за връщане като разглежданото в главното производство, от член 13, параграф 1 от Директива 2008/115 във връзка с член 12, параграф 1 от нея е видно, че гражданинът на трета страна трябва да има ефективно средство за защита, което му позволява да обжалва или да иска преразглеждане на решението за връщане, на което е адресат.
- 44 От своя страна член 13, параграф 2 от тази директива предвижда, че съдебният или друг компетентен да се произнесе по жалбата орган може временно да спре изпълнението на обжалваното решение за връщане, освен ако временното спиране не е вече приложимо съгласно националното законодателство. От това следва, че споменатата директива не изисква предвиденото в член 13, параграф 1 от нея средство за защита непременно да има суспензивен ефект.
- 45 Характеристиките на това производство по обжалване обаче трябва да се определят в съответствие с член 47 от Хартата, който препотвърждава принципа на ефективната съдебна защита (вж. в този смисъл решения *Unibet*, C-432/05, EU:C:2007:163, т. 37 и *Агроконсултинг-04*, C-93/12, EU:C:2013:432, т. 59) и предвижда, че всеки, чиито права и свободи, гарантирани от правото на Съюза, са били нарушени, има право на ефективни правни средства за защита пред съд в съответствие с предвидените в него условия.
- 46 Във връзка с това е важно да се отбележи, че член 19, параграф 2 от Хартата уточнява по-специално, че никой не може да бъде принудително отведен към държава, в която съществува сериозен риск да бъде подложен на нечовешко или унижително отнасяне.
- 47 Видно от практиката на Европейския съд по правата на човека, която съгласно член 52, параграф 3 от Хартата трябва да се вземе предвид във връзка с тълкуването на член 19, параграф 2 от нея, макар лицата, които не са граждани и по отношение на които е налице допускащо извеждането им решение, по принцип да не могат да претендират за правото да останат на територията на определена държава, за да продължат да се ползват от социално подпомагане и от социални медицински или други услуги, предоставяни от тази държава, в много редки случаи решението за извеждане на чужденец, страдащ от тежко физическо или психическо заболяване, към страна, в която средствата за неговото лечение са на по-ниско ниво, отколкото наличните в посочената държава, може да повдигне въпроси от гледна точка на член 3 от ЕКПЧ, когато хуманитарните съображения срещу извеждането от страната са императивни (вж. по-специално ЕСПЧ, решение *N. с/у Обединено кралство* от 27 май 2008 г., § 42).
- 48 Следователно в много редките случаи, в които извеждането на гражданин на трета страна с тежко заболяване към страна, в която не съществува подходящо лечение, би нарушило принципа на забрана за връщане, в съответствие с член 5 от Директива 2008/115, разгледан в светлината на член 19, параграф 2 от Хартата, държавите членки не могат да го извършат.
- 49 Изпълнението на решение за връщане, включващо извеждането на гражданин на трета страна, страдащ от тежко заболяване, към страна, в която не съществува подходящо лечение, следователно в определени случаи би могло да съставлява нарушение на член 5 от Директива 2008/115.
- 50 Тези много редки случаи се отличават с тежестта и непоправимия характер на вредите в резултат от извеждането на гражданин на трета страна към страна, в която съществува сериозен риск да бъде подложен на нечовешко или унижително отнасяне. Ефективността на

производството по жалба, подадена срещу решение за връщане, чието изпълнение може да изложи засегнатия гражданин на трета страна на сериозен риск от тежко и необратимо влошаване на здравословното му състояние, изисква при тези обстоятелства гражданинът на трета страна да има на свое разположение жалба със суспензивен ефект, за да се гарантира, че решението за връщане няма да бъде изпълнено, преди разглеждането от компетентен орган на оплакване относно нарушение на член 5 от Директива 2008/115 във връзка с член 19, параграф 2 от Хартата.

- 51 Това тълкуване се потвърждава от разясненията относно член 47 от Хартата, съгласно които първата алинея от тази разпоредба се основава на член 13 от ЕКПЧ (решение по преразглеждане *Arango Jaramillo* и др./ЕИБ, C-334/12 RX-II, EU:C:2013:134, т. 42).
- 52 Действително Европейският съд по правата на човека е постановил, че когато държава реши да изпрати обратно чужденец в страна, в която има сериозни основания да се смята, че би бил изложен на реална опасност от отнасяне, което е в разрез с член 3 от ЕКПЧ, предвидената съгласно член 13 от ЕКПЧ ефективност в производството по жалбата изисква наличието на автоматичен суспензивен ефект на разположение на заинтересуваните лица, що се отнася до изпълнението на мярката, допускаща тяхното връщане (вж. по-специално ЕСПЧ, решения *Gebremedhin* с/у Франция от 26 април 2007 г., § 67, както и *Hirsi Jamaa* и др. с/у Италия от 23 февруари 2012 г., § 200).
- 53 От изложеното следва, че членове 5 и 13 от Директива 2008/115 във връзка с член 19, параграф 2 и с член 47 от Хартата, трябва да се тълкуват в смисъл, че не допускат национална законодателна уредба, която не предвижда производство по обжалване със спиране на изпълнението на решението за връщане, чието изпълнение може да изложи засегнатия гражданин на трета страна на сериозен риск от тежко и необратимо влошаване на здравословното му състояние.
- 54 Що се отнася на второ място до поемането на основните потребности на гражданин на трета страна в положение като разглежданото в главното производство, макар да трябва, съгласно съображение 12 от Директива 2008/115, основните потребности на граждани на трети страни, които са в незаконен престой, но не могат все още да бъдат изведени, да се определят съгласно националното законодателство, то все пак трябва да бъде съвместимо с произтичащите от тази директива задължения.
- 55 Член 14 от нея предвижда определени гаранции в очакване на връщането, и по-специално по време на сроковете, за които извеждането е отложено в съответствие с член 9 от същата директива.
- 56 Съгласно член 9, параграф 1, буква б) от Директива 2008/115 държавите членки отлагат извеждането за продължителността на разрешено спиране на изпълнението в съответствие с член 13, параграф 2 от нея.
- 57 От общия разум на Директива 2008/115, който следва да се вземе предвид при тълкуването на нейните разпоредби (вж. в този смисъл решение *Abdullahi*, C-394/12, EU:C:2013:813, т. 51), личи, че член 9, параграф 1, буква б) от нея трябва да обхваща всички случаи, в които държавата членка е задължена да спре изпълнението на решение за връщане при подадена жалба срещу него.
- 58 От изложеното следва, че в очакване на връщането държавите членки са задължени да предоставят на гражданин на трета страна с тежко заболяване, който е обжалвал решение за връщане, чието изпълнение може да го изложи на сериозен риск от тежко и необратимо влошаване на здравословното му състояние, гаранциите по член 14 от Директива 2008/115.

- 59 По-специално в положение като разглежданото в главното производство в приложение на член 14, параграф 1, буква б) от тази директива съответната държава членка е задължена, доколкото е възможно, да поеме основните потребности на гражданин на трета страна с тежко заболяване, когато той няма средства за покриване на тези потребности.
- 60 Действително осигуряването на спешни медицински грижи и основно лечение на болестите, предвидено в член 14, параграф 1, буква б) от Директива 2008/115, би могло да се окаже лишено от реален ефект в подобно положение, ако не се съпътства от поемане на основните потребности на съответния гражданин на трета страна.
- 61 Същевременно следва да се отбележи, че държавите членки са компетентни да определят формата, в която да се поемат основните потребности на съответния гражданин на трета страна.
- 62 От това следва, че член 14, параграф 1, буква б) от Директива 2008/115 трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска национална законодателна уредба, която не предвижда поемането, доколкото е възможно, на основните потребности на гражданин на трета страна с тежко заболяване, за да се гарантира, че действително могат да се оказат спешни медицински грижи и основно лечение на болестите през периода, в който съответната държава членка е задължена да отложи извеждането на този гражданин на трета страна след обжалване на постановено срещу него решение за връщане.
- 63 С оглед на изложеното на поставените въпроси следва да се отговори, че членове 5 и 13 от Директива 2008/115 във връзка с член 19, параграф 2 и с член 47 от Хартата, както и член 14, параграф 1, буква б) от тази директива трябва да се тълкуват в смисъл, че не допускат национална законодателна уредба:
- която не предвижда суспензивно действие на жалбата, подадена срещу решение, с което се нарежда на гражданин на трета страна с тежко заболяване да напусне територията на държава членка, когато изпълнението на това решение може да изложи този гражданин на трета страна на сериозен риск от тежко и необратимо влошаване на здравословното му състояние, и
  - не предвижда поемането, доколкото е възможно, на основните потребности на този гражданин на трета страна, за да се гарантира, че действително могат да му бъдат оказани спешни медицински грижи и основно лечение на болестите през периода, в който съответната държава членка е задължена, след подаването на тази жалба, да отложи извеждането на същия гражданин на трета страна.

По съдебните разноски

- 64 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (голям състав) реши:

Членове 5 и 13 от Директива 2008/115/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 16 декември 2008 година относно общите стандарти и процедури, приложими в държавите членки за връщане на незаконно пребиваващи граждани на трети страни, във връзка с

член 19, параграф 2 и член 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз, както и член 14, параграф 1, буква б) от тази директива трябва да се тълкуват в смисъл, че не допускат национална законодателна уредба:

- **която не предвижда суспензивно действие на жалбата, подадена срещу решение, с което се нарежда на гражданин на трета страна с тежко заболяване да напусне територията на държава членка, когато изпълнението на това решение може да изложи този гражданин на трета страна на сериозен риск от тежко и необратимо влошаване на здравословното му състояние, и**
- **не предвижда поемането, доколкото е възможно, на основните потребности на този гражданин на трета страна, за да се гарантира, че действително могат да му бъдат оказани спешни медицински грижи и основно лечение на болестите през периода, в който съответната държава членка е задължена, след подаването на тази жалба, да отложи извеждането на същия гражданин на трета страна.**

Подписи